

La ciutat és per totes i tots nosaltres el lloc on vivim, treballem, estudiem, dormim, creixem, ens movem, ens enamorem, projectem els nostres desigs.....

Però la ciutat és construïda des de la racionalitat, des de l'abstracció, com reflex dels interessos i conflictes econòmics, polítics i socials.

El model de ciutat actual és correlatiu a un cert model de d'Estat del Benestar que es va instaurar fruit de les lluites socials del darrer segle. La ciutat quedava dividida i cobria les funcions d'assegurar l'espai pel treball i l'habitatge, i s'asseguraven alguns serveis necessaris per a la ciutadania.

Però aquesta forma d'estructurar la ciutat té com a base una concepció de la societat basada en la profunda separació i jerarquització del món productiu i del món de tot allò que fa falta per assegurar aquesta producció (la cura de nens i nenes, de la gent gran, les tasques domèstiques, etc.). Aquesta forma d'entendre les vides i les relacions de les persones entre elles i el món mateix, és el que vertebrava el com s'organitza la ciutat en els seus diferents aspectes.

Així doncs trobem que en aquesta escala de valors socials el treball remunerat és prioritari davant les necessitats de la família i en definitiva de les persones. La ciutat girarà entorn a l'usuari baró-model en edat productiva.

La concreció d'aquest model a l'estil taca d'oli (creixement sense límits) entronitza el cotxe com a mitjà de transport més emprat degut a les grans distàncies i el dèficit de transport públic.

L'augment del preu de l'habitatge acaba generant noves perifèries que no van acompanyades del proveïment d'equipaments bàsics per a la gent, es desestructuren els barris... Acaba sent una ciutat per moure's i treballar i no per viure.

Aquesta aposta de plantejament urbanístic repercuteix en el mediambient i en la salut de les persones. Augmenta l'estrès i l'aïllament personal, la contaminació atmosfèrica i acústica i els accidents de trànsit.

Però tot això no afecta a tothom per igual. L'ús de la ciutat és diferent i més intens per part de les dones, que en la seva gran majoria utilitzen la ciutat com a assalariades i com a mantenidores i cuidadores de les persones. Així doncs, la doble jornada (o millor, doble presència) significa un major desplaçament. L'augment de la distància dificulta l'accessibilitat i empitjora la qualitat de vida i, en el cas de les dones, doblement. Mentre els homes es mouen de forma pendular per la ciutat, les dones ho fem en zig-zag: ara a la

feina, ara al súper, ara a l'escola, ara al metge, ara a cuidar al pare que es troba malament, etc. Aquesta és la nostra realitat, que xoca frontalment amb aquest model imposat de ciutat que serveix molt més per a què circulin els cotxes que no perquè puguem viure de forma fàcil.

Però no només ens afecta a nosaltres, sinó que el model és inadequat pels grups socials més febles, els que tenen més dependència amb qui els cuida. I és evident que si socialment és considerat "feina nostra", tindrà també molta més repercussió en les nostres vides.

Pels nens i nenes, tal i com ho planteja la Marta Roman, aquest model de ciutat suposa un retall de llibertats i autonomia, que desapareguin de la vida al carrer, i que finalment la reclusió forçosa de les criatures ho sigui també per les mares, sobre les que recau la pràctica totalitat de la seva cura. Aquesta dificultat per créixer en la ciutat de manera autònoma repercuteix necessàriament en el seu procés de socialització, en el que manquen elements que els permetin sentir-se segur*s, responsables, independents i vinculad*s a la comunitat. I a més, es consolida la idea de què les mares (i les àvies) en són les responsables en exclusiva.

Reconstruir un model de ciutat més igualitari per a les persones suposa incidir en la política, en l'economia (redistribució de recursos) i en la participació pública. Actuar per fer canvis legislatius que limitin el creixement, que afavoreixin la proximitat davant la dispersió, i que apostin per una ciutat de les persones, una ciutat que respecti la diversitat i la diferència.

I, sobretot, una ciutat que posi en el centre de la seva organització social, econòmica i política la cura de la vida, arribant a produir un veritable canvi de valors.

Per tant¹, sota aquest criteri bàsic de *posar en el centre la cura de la vida*, i tenint present que els equipaments són un espai essencial on es construeix i desenvolupa la nostra vida (escola, CAP, camp esportiu, etc.) proposem tenir sempre present, a l'hora de pensar la ciutat que volem i transformar la que tenim...

Criteris generals (Marta Román Rivas)

- a. **Accessibilitat:** "entesa com una organització de l'espai que afavoreixi el fàcil accés de tota la ciutadania a béns, serveis o persones. Que no hem de confondre amb mobilitat, que comporta únicament la facilitat de

1 Aquesta proposta està basada en les discussions i debats que hem dut a terme a Ca la Dona Les Barries, en els textos del Colectivo de Mujeres Urbanistas, i especialment en l'article de Marta Román Rivas "La reconstrucción del espacio cotidiano" www.nodo50.org/mujeresurbanistas/

moviment.”

- b. **Autonomia:** “un espai que potenciï la facultat de la persona per a satisfer les necessitats d’activitat i relació social sense dependre d’altres[...] És la ruptura de dependències a partir de la creació d’un espai segur i accessible per a tot@s”
- c. **Sociabilitat:** “es reconeix la importància de l’espai com a escenari actiu de les relacions socials -ja que pot afavorir-les o, pel contrari, obstruir-les- i, per tant, l’organització espacial com a instrument per a facilitar la necessitat de relació amb l’èsser humà”
- d. **Habitabilitat:** “entesa com un conjunt de condicions ambientals que fan que un espai sigui saludable, segur i agradable per al desenvolupament de la vida.”

Això es concreta entre d’altres en:

- * Entendre que el carrer, els serveis, els equipaments i l’habitatge estan interrelacionats i no s’han de construir de manera aïllada.
- * Evitar la segregació o aïllament, a cases, carrers i equipaments, de les tasques i moments de cura de la vida, que han de ser visibles i reconeguts, integrats i interrelacionats amb la resta de tasques i usos.

Flexibilitat, complementarietat i adaptabilitat en els usos dels espais (d’equipaments, però també del carrer i places, o dels habitatges). Disponibilitat i capacitat d’adaptació a les necessitats fluctuants de les persones.

- * Tenir sempre presents les diferents condicions, situacions i necessitats de cada persona /grup social, i tenir present que aquestes canvien en el temps: edat, sexe, ètnia, nivell econòmic, mobilitat, etc. I fomentar la interrelació.

Això suposa, entre d’altres coses, que els equipaments per a tota la població *siguin realment per a tota la població*, i que a la vegada se’n projectin d’específics per les situacions concretes de determinats col·lectius: espais de dones, recuperació de la planificació familiar, cases d’acollida i pisos d’emergència, espais infantils -tancats i a l’aire lliure-, etc.

Afavorir la compatibilitat dels temps de les dones (treball remunerat, treballs de cura de la vida, descans, etc.) garantint els equipaments (i serveis) necessaris dins dels propis equipaments o en la proximitat del barri: espais infantils, transports adaptats, espais de cura de persones grans...

- * Gestió dels equipaments sota criteris democràtics: ha de garantir l’autonomia i accés de totes les persones. (Exemple: una escola de l’Opus Dei, un hotel, o una clinica privada no poden ser considerades equipaments). Els equipaments -o altres recursos bàsics com l’aigua o el gas- han d’estar sota la tutela i/o gestió de les institucions públiques?
- * Atenció integral de qualitat i amb calidesa (que, no oblidem,

va lligada a les condicions laborals de les persones que hi treballen, i que no té a veure amb realitzar grans despeses arquitectòniques, sinó en esmerçar diners i esforços en les persones).

- * Garantir condicions de seguretat, tenint presents tant els espais de trànsit i desplaçament com els d'estada: il·luminació, racons amagats, etc. Seguretat per les dones, i per les criatures i la gent gran, l'autonomia de les quals es veu molt reduïda a la gran ciutat motoritzada.
- * Reducció de la prioritat del trànsit motoritzat, augment de la prioritat de peatons i peatonas, bicicletes, transport col·lectiu.
- * Proximitat i descentralització que afavoreixen la mobilitat, la vinculació amb el barri, la calidesa, etc. Els equipaments han d'estar integrats i vinculats amb el barri i les xarxes socials, i fomentar la seva vitalitat i capacitat.

Aturar i reformular l'especialització de la ciutat per zones residencials, de serveis, comercials, d'oci, de treball remunerat.

La ciutadania hem de poder-nos reapropiar i sentir-nos nostres els espais i equipaments públics, per cuidar-los i per incidir en la seva gestió i planejament.

- * Participació: relació directa i quotidiana entre les institucions i les associacions i la ciutadania; donar temps pel desenvolupament dels processos participatius, respectant el ritme de les associacions i les persones; *buscar* la participació dels col·lectius discriminats, les perspectives dels quals no es recullen sovint en la majoria d'associacions (dones en general, dones immigrades, amb discapacitats, lesbianes, etc.). (Memoràndums participatius). La participació és una eina per establir comunicació, sentit de comunitat i tot el que això comporta (coneixement, llibertat, responsabilitat, etc.)
- * Sensibilització i formació *obligatòria* del personal tècnic i polític municipal en la perspectiva de gènere. Qualsevol persona amb una responsabilitat en la gestió pública ha d'incorporar uns mínims de sensibilitat.
- * Acostament del món laboral i la cura de la vida. Adaptació a les necessitats de temps derivades de la cura de les persones (horaris, transports, com es reparteix la jornada laboral, reducció del temps de treball remunerat, etc.).
Necessitem més i millors equipaments, i també una reformulació de les demandes que ens fa el mercat laboral.
- * Quin ha de ser el paper de les noves tecnologies?
- * Creativitat i recuperació de les formes obertes i diverses en què la ciutadania utilitzem i participem de l'espai públic que, en definitiva, és de totes i tots.

I, sempre, partint de la base que l'Estat ha de garantir cobrir

les necessitats de totes les persones, per tal que siguem nosaltres les que escollim, sense ser penalitzades, quina opció fem: portem a la nostra mare al Centre de Dia, ve una treballadora familiar a casa, reduïm la jornada de treball per encarregar-nos-en, o una mica de tot?

És una proposta de CORRESPONSABILITAT entesa en el sentit més ampli, que implica a dones, homes i institucions, amb aquestes darreres com a garants del benestar de totes les persones.

Barcelona, octubre 2004